

Fakta om fiske

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Fiske är ett av människans äldsta sätt att skaffa mat. Man fiskade redan för 40 000 år sedan. Sätten att fånga fisk har förändrats mycket genom åren. Från början använde man bara händerna men i dag finns det till exempel nät, burar och kastspö till hjälp. Sverige är ett bra land för fiske eftersom det nästan finns 100 000 sjöar. Men glöm inte att köpa ett fiskekort.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer. (SV 4–6)
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. (SV 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller. (SV 4–6)
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt och ställa frågor. (SV 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

MINA ORD, DINA ORD

1. Dela ut ett papper till varje elev som är delat i två spalter. I den ena spalten ska rubriken vara "Mina ord" och i den andra spalten ska rubriken vara "Dina ord".
2. Sätt en timer på cirka 3 minuter.
3. Låt eleverna enskilt sammanfatta boken genom att skriva ord i spalten "Mina ord". Några elever fyller hela spalten med ord och några kanske endast skriver fem ord. Exempel: krok, bete, flöte, kastspö, sportfiske, trolling, pimpla, flugfiske, put-and-take.
4. När tiden är ute går eleverna runt i klassrummet och frågar en kompis:
Elev A: "Hej, vad har du skrivit för ord?"
Elev B läser upp sina ord. Om det är något ord som elev A inte har skrivit så skriver hen upp det i spalten "Dina ord". Sedan läser elev A sina ord för elev B och elev B skriver upp nya ord.
5. Antingen går eleverna runt och samlar ord tills spalten med "Dina ord" är full eller så sätter ni timern på cirka 5–7 minuter, beroende på grupp.
6. Gemensamt går ni igenom vilka "nya ord" eleverna har hittat under "Dina ord".

SORTERA SANT ELLER FALSKT

Dela ut ett rött och ett grönt papper till varje par/grupp. Kopiera påståendena nedan. Låt eleverna klippa ut påståendena, diskutera samt lägga dem på det gröna papperet om det är sant eller det röda papperet om det är falskt. Avsluta övningen med en gemensam diskussion.

Put-and-take betyder att man själv måste lägga fiskar i sjön innan man börjar fiska.
Sportfiske är när man har fiske som hobby.
Vid trolling kör motorbåten sakta och man har flera spön där bak.
Med hjälp av trolling kan man fiska i små bäckar.
När man pimplar borrar man hål i isen.
Ett flöte är gjort av kork eller plast.
Inga fiskar är fridlysta.
Vid spinnfiske använder man ett kastspö.
Vid flugfiske sätter man döda flugor som bete.
När man vill äta en fisk ska man låta fisken dö på egen hand.

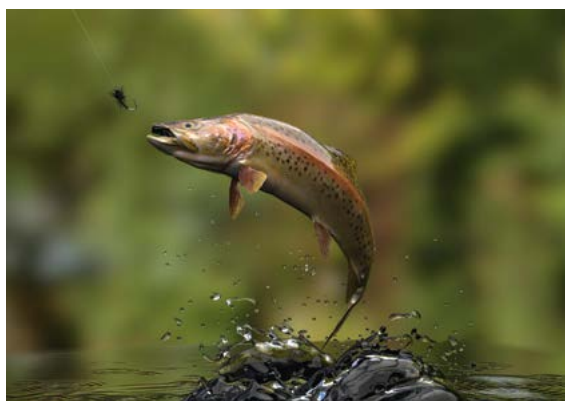

FRUSEN TID

Eleverna ska skriva text till en bild från boken. Förklara att ett foto är "frusen tid", alltså att det händer något innan bilden togs, det händer något just när bilden tas och det kommer att hända något när bilden är tagen.

Be eleverna att skriva en text till bilden, där de fantiserar ihop en historia om vad som händer, vad som händer och vad som kommer att hända.

Sätt upp bilderna i klassrummet och be eleverna läsa sina berättelser. Här kan man låta flera elever få samma bild. Det blir då flera olika berättelser om samma motiv och det är extra spännande.

EN FÅR GÅ

I denna övning är alla aktiva och får säga vad de tänker och tycker om en viss fråga.

Till exempel:

Jag tycker att fiskare ska fiska ett maxantal fiskar per år, så att fiskarna inte dör ut. Motivera.

Jag tycker det är fel att döda fiskar genom att slå en klubba i huvudet. Motivera.

1. Dela in eleverna i grupper om fyra. Ge eleverna i varje grupp var sin siffra 1–4 (eventuellt skriv den på handen så att de inte glömmer den).
2. Ställ en fråga, gärna en öppen fråga.
3. Grupperna kör "huvuden ihop" och diskuterar frågan. När alla i gruppen har ett svar på frågan ställer de sig på en rad för att visa att de är klara.
4. Säg en siffra, till exempel 2. Alla 2:or byter grupp. Nu bildas en ny grupp, med tre elever och en ny medlem. Alla delar sina tankar och svar och jämför med varandra.
5. Ställ en ny fråga och gör om övningen.

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vilket är det äldsta sättet att skaffa mat på?
Det är att fiska.
2. Hur tror man att människor fiskade från början?
Man använde händerna eller slog ihjäl fisken med stenar.
3. Vad är ett ljuster?
Det är ett vasst föremål som ser ut som en gaffel eller ett spjut.
4. Varför är det förbjudet att fiska med ljuster?
Det är plågsamt för fisken.
5. Varför är Sverige ett bra land för fiske?
Det finns nästan 100 000 sjöar och långa kuster mot havet.
6. Hur många olika sorters fiskar finns det i Sverige?
Det finns mer än 250 arter.
7. Vad betyder sportfiske?
Att man fiskar på sin fritid för att det är roligt.
8. Vad är sötvatten?
Vatten som inte är salt och finns i våra insjöar.
9. Vad är den vanligaste fångsten vid yrkesfiske?
Det är sill och skarpsill.
10. Vad är fiskfoder?
Fisk som används som mat till annan fisk.
11. Varför måste svenska fiskefartyg följa regler för hur mycket fisk de får ta upp?
Annars kommer fisken att ta slut.
12. Vilka redskap dras efter båtar?
Det gör trål, vad och not.
13. Hur fångar man fisk med garn och burar?
Man väntar på att fisken ska simma dit och fastna.

14. Hur kan man fiska kräftor?
Man använder mjärdar eller tinor.
15. Hur många är sportfiskare i Sverige?
Ungefär 1,5 miljoner är sportfiskare.
16. Vad måste man ha till de flesta vatten man fiskar i?
Man måste ha fiskekort.
17. Vad gör man när man pimplar?
Man borrar hål i isen och fiskar med ett pimpelspö.
18. Vad behöver man för att göra ett metspö?
Man behöver ett spö, lina, krok och ett flöte.
19. Vad är ett bete?
Något som fisken tycker om, till exempel mask.
20. Vad kan man få för fisk när man metar med deg?
Man kan få mört, id och braxen.
21. Vad betyder det att göra mothugg?
Det betyder att man rycker till så att fisken fastnar på kroken.
22. Vad är ett drag?
Det är ett bete med flera krokar i olika färger och storlekar.
23. Varför biter många fiskar i draget?
För draget blänker och rör sig ryckigt.
24. Vad är rovfiskar?
Det är fiskar som äter andra fiskar.
25. Ge exempel på rovfiskar.
Det är gädda, abborre och lax.
26. Vad är trolling?
När en motorbåt åker sakta och man har ett spö längst bak i båten.
27. Varför använder man metoden trolling?
Man kan fiska över stora områden och få stora gäddor och laxar.
28. Vad är flugfiske?
Det är en lina som flyter på vattnet med en konstgjord fluga.

29. Vad gör fisken när den "vakar"?
Den är precis under vattenytan och väntar på att snappa åt sig insekter.
30. Vilken fisk är populär bland flugfiskare?
Det är regnbågslax.
31. Hur dödar man fisken som man ska äta?
Man kan slå den hårt i huvudet med en klubba eller bryta nacken av den.
32. Vad är det viktigaste för många sportfiskare?
Det är nöjet och spänningen med fisket.
33. Vad betyder put-and-take-fiske?
Det betyder att fiskar som har fötts upp i en fiskodling släpps ut i en sjö för att sportfiskare ska kunna fånga dem.
34. Vad är vanligt att släppa ut vid put-and-take-fiske?
Det är vanligt att släppa ut öring, regnbågslax och röding.
35. Vad betyder det att fiskarna leker?
Det betyder att de parar sig och får ungar.
36. Vad är tjuvfiske?
Att man fiskar där man inte har fiskekort eller att man bryter mot någon regel.
37. Vad måste man göra om man får upp en fridlyst fisk?
Man måste släppa tillbaka den i vattnet igen.
38. Vilka fem sjöar behöver man inte fiskekort till?
Till Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön.
39. Vad kan man använda fiskfjäll till?
Att göra läppstift och nagellack.
40. Hur gammal är den äldsta fiskekroken som har hittats?
Den är 42 000 år gammal.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

41. Varför ska man inte låta en fisk ligga på land tills den dör?
Det är plågsamt och den lider. Den måste dö snabbt.
42. Hur kan man veta att människorna fiskade för 40 000 år sedan?
Man har hittat fiskekrokar från den tiden.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

43. Varför tror du att man måste ha fiskekort när man fiskar?
Eget svar.
44. Varför tror du att flugfiske kan vara svårt att lära sig?
Eget svar.
45. Vad tycker du om tjuvfiske? Är det rätt att få böter eller fängelse?
Eget svar.

SANT ELLER FALSKT?

Skriv ett S i rutan om meningen är sann.

Skriv ett F i rutan om meningen är falsk.

- F** Man fiskade redan för 100 000 år sedan.
- S** Under stenåldern använde man ljuster som man stack i fisken.
- F** Sverige är inget bra land för fiske.
- S** Det finns nästan 100 000 sjöar i Sverige.
- S** Det finns mer än 250 olika arter fisk i Sverige.
- F** Sportfiske är när man fiskar som yrke.
- S** Fiskfoder är fisk som används som mat till andra fiskar.
- F** Det finns ungefär 40 000 svenska fiskefartyg.
- S** Till de flesta vatten måste man köpa fiskekort.
- F** När man pimplar använder man ett kastspö.